

Vård- och omsorgsnämnden

MISSIV

Konsekvensbeskrivning ej lagstyrd verksamhet

Sammanfattning av ärendet

Vid Vård- och omsorgsnämndens sammanträde den 19 augusti 2020 redovisades vilka verksamheter som idag bedrivs och som inte är lagstyrda. Vård och omsorgsnämnden har till september månads sammanträde begärt att få en konsekvensbeskrivning utifrån besparingskrav.

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden föreslås besluta

att lägga informationen till handlingarna.

Ingrid Strandman
Socialchef

TJÄNSTESKRIVELSE

Konsekvensbeskrivning av ej lagstyrd verksamhet

Sammanfattning av ärendet

Socialtjänstlagen (2001:453) SoL är en målinriktad ramlag som ger kommunerna stor frihet att utforma verksamheten med utgångspunkt från lokala förutsättningar och behov. I portalparagrafen (1 kap 1 § SoL) anges de övergripande målen och grundläggande värderingarna för samhällets socialtjänst. Målen ger uttryck för principen om alla människors lika värde och lika rätt till social trygghet, vård och omsorg. I denna inledande paragraf sägs att samhällets socialtjänst på demokratins och solidaritetens grund ska främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Vidare ska socialtjänsten under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupper egna resurser. Verksamheten ska bygga på respekt för människornas rätt till självbestämmande och integritet. De övergripande målen i portalparagrafen kompletteras med bestämmelser om mål och inriktning för arbetet med vissa grupper i samhället. Det gäller barn och unga (5 kap 1-3 §§), äldre personer (5 kap 4-6 §§), personer med funktionsnedsättning (5 kap 7-8 §§), personer med missbruksproblem (5 kap 9-9a §§), personer som vårdar eller stödjer närstående (5 kap 10 §) och brottsoffer (5 kap 11 §).

I förarbetena till SoL redovisas vissa begrepp och principer som ska vara vägledande för individuellt inriktade insatser inom socialtjänsten. Det gäller helhetssyn, frivillighet och självbestämmande, normalisering, kontinuitet, flexibilitet och närhet.

Nedan följer en beskrivning av vad som inte är lagstyrda insatser som idag bedrivs inom Vård och omsorg samt en konsekvensbeskrivning vid nedläggning av dessa verksamheter.

Habiliteringsersättning inom daglig verksamhet LSS

Daglig verksamhet har i dag en ersättning till alla som deltar i daglig verksamhet, kallad habiliteringsersättning. Det är en ersättning som varje kommun själva beslutar om den skall utgå eller ej samt hur stor ersättningen skall vara dvs ersättningen är inte tvingande enligt lag.

Syftet med ersättningen är att stimulera deltagare att delta i sysselsättningen, bland annat som ett led i att främja delaktighet i samhället.

Samtliga kommuner i Västmanland betalar ut habiliteringsersättning. Ersättningen är undantagen från skatteplikt och räknas inte som inkomst.

Budget för habiliteringsersättningen 2020 är 570 900:-

Konsekvenser vid indragning av habiliteringsersättningen

Konsekvenser som kan uppstå om habiliteringsersättningen tas bort är att deltagare avstår att delta i daglig verksamhet och därmed behöver söka andra vägar för att uppnå delaktighet i samhället. Till stöd för att söka andra vägar att uppnå delaktighet i samhället skulle då kunna ske med stöd från personal där personen bor eller andra insatser såsom ledsagare osv vilket också genererar kostnader. En annan konsekvens är att deltagaren i daglig verksamhet mister en inkomst motsvarande ca 800 kr (heltid) i månaden.

Individ och familjeomsorgen, konsekvenser vid nedrustning av verksamheter

Verksamheterna inom Individ och familjeomsorgens område är i huvudsak lagstyrda. Det finns insatser som inte styrs av lag men har en god inverkan både kvalitativt och ekonomiskt. Den nationella utredningen Framtidens socialtjänst föreslår att det ska vara enklare för individer att erhålla individuella insatser utan biståndsbedömning. Detta i ett led att göra socialtjänsten mer tillgänglig och möjliggöra att snabbare kunna ge riktade insatser till de som behöver stöd. Av förslaget till den nya socialtjänstlagen framgår att kommunerna bör ta ett större aktivt och samverkande ansvar för att samordna det förebyggande arbetet och för socialtjänstens medverkan i samhällsplaneringen. Med stor sannolikhet kommer det förebyggande arbetet inom Individ och familjeomsorgen i den nya socialtjänstlagen att regleras i lag eftersom de samhällsekonomiska vinsterna är stora om stöd ges i ett tidigt skede. En nedrustning av det förebyggande arbetet av ekonomiska skäl, kommer att få motsatt effekt. Neddragning eller upphörande av förebyggande insatser innebär att motsvarande tjänster köps in externt, att vissa målgrupper inte kommer att kunna erbjudas stöd och att både familjehems- och institutionsplaceringar ökar och därmed kostnaderna. Om förebyggande insatser uteblir kommer det att leda till en ökning av antalet utredningar och insatser inom både Vuxen och Barn- och ungdomsenheterna.

Förebyggande ungdom – två tjänster som utöver det förebyggande arbetet bedriver behandlande insatser med inriktning ungdomar med beroendeproblematik. Budget för 2020 är 1 082 880:-. Om nedrustning sker leder det till att möjligheten att erhålla vård och behandling på hemmaplan omöjliggörs vilket i sin tur leder till en ökning av kostnader för samhällsvård med motsvarande två årsplaceringar på HVB-hem och/eller Statens institutionsstyrelse (SiS).

Det innebär kostnader enligt följande:

SiS 6 000:-/dygn x 365 dagar = 2 190 000:

HVB-hem 3 000:-/dygn x 365 dagar = 1 095 000:-

Summa: 3 285 000:- vilket innebär en ökning av kostnader för IFO med sammanlagt 2 202 120:-.

Skolteamet – två tjänster, delad finansiering med skolan. Stöd ges i samverkan som en tidig insats i förebyggande syfte. Förskola och skola är viktiga arenor för att tidigt nå barn och unga innan behov av lagstyrda insatser från socialtjänsten blir alltför stort. Budget för 2020 är 622 654:-. Om nedrustning sker beräknas kostnader för familjehemsvård att öka med minst 3,5 årsplaceringar vilket innebär en kostnad enligt Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) riktlinjer gällande arvode och omkostnadsersättning vid familjehemsplacering av barn i åldern 0-12 år med sammanlagt 688 170:-. Det innebär en ökning av kostnader för IFO med 65 516:-.

Boendesamordning – en övergripande tjänst inom Vård och omsorg som utöver det vräkningsförebyggande arbetet ansvarar för uppföljning av beviljade insatser som t ex sociala bostadskontrakt. Om boendesamordningen nedrustas kommer det att innebära att "En väg in" gällande bostadsförsörjningsfrågorna förloras, hyresskulderna ökar och det vräkningsförebyggande arbetet med barnfamiljer, par och enskilda uteblir samt att hemlösheten kommer att öka vilket leder till omfattande sociala merkostnader. Budget för 2020 är 538 000:-. Kostnaden för boendesamordningen motsvarar mindre än en årsplacering på ett stödboende för vuxna där kostnaden är 1 900:- x 365 dagar = 693 500:-.

Ekonomiskt stöd till Kvinnojouren – Under flera år har en kvinnojour bedrivits i Sala. Föreningens verksamhet bygger på ideella insatser från jourkvinnor och finansieras till viss del genom föreningsbidrag från Vård och omsorgsnämnden. Kvinnojourens verksamhet är viktig för kvinnor som inte söker kontakt via socialtjänsten. Det är därför viktigt att kommunen har en fungerande kvinnojoursverksamhet och ett fungerande samarbete med Kvinnojouren. Budget för 2020 är 290 000:-.

Kostnad vid en årsplacering vid externt inköp av skyddat boende för en kvinna med ett barn:

Vuxen 2 400:-/dygn x 365 dagar = 876 000:-

Barn 800:-/dygn x 365 dagar = 292 000:-

Summa 1 168 000:- vilket innebär en ökning med 878 000:-

Medfinansiering av Ungdomsmottagning. Verksamheten bedrivs av regionen och Vård- och omsorgsnämnden finansierar en kuratorstjänst i förebyggande syfte på mottagningen. Ett samverkansavtal är tecknat med regionen. Budget för 2020 är 650 000:-.

Dagverksamhet äldre

Mötesplatsen Jakobsberg: Myndighetsbeslut och utan beslut.

Solvändan Johannesbergsgatan: Myndighetsbeslut för personer med demenssjukdom.

Björkgården: Integrerat i verksamheten utan beslut SoL 7 § Socialnämnden skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Socialnämnden skall medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd.

Konsekvens

Ökad personalkostnad för hemtjänsten då de enskilda då får beslut om hemtjänst för skälig levnadsnivå.

Ökad isolering för dessa människor vilket kan leda till ökad psykisk ohälsa.

Den del som utförs utan myndighetsbeslut på Mötesplatsen ger inte minskade kostnader då antalet medarbetare och hyra för lokalen skulle vara den samma.

Besparingseffekt 0 kr

Korttidsenhet för äldre

Enheten finns i normala fall utan Pandemi på Jakobsbergsgården, Parklängan 1. 9 st platser och 20 medarbetare uppdelat på 8 st dagtid, 11 st natt och en samordnare.

I nuläget bedrivs verksamheten på Björkgården pga Pandemin, där finns det 7 st platser.

Utöver dessa platser kan korttidsbeslut verkställas på andra enheter ca 5 st.

Konsekvens

8 st medarbetare behöver beredas nytt arbete eller sägas upp på grund av arbetsbrist.

Ökande kostnader från regionen gällande medicinskt färdigbehandlade.

Ökad oro hos medborgare.

Ökad arbetsbelastning samt utökning av hemtjänsten.

Lokalhyran kvarstår.

Nattpersonalen täcker även för övriga Parklängan så dessa behöver finnas kvar.

Räkneexempel schablon 9 vårdplatser

Personalkostnader	8,1 mnkr
Måltidskostnader	0,5 mnkr
PO-pålägg	3,2 mnkr
Lokalhyra	0,8 mnkr
Summa kr	12,6 mnkr
Antal brukare	9
Antal årsverk	17,56

Årskostnad per vårdplats $(12,6 / 9) = 1,4$ mnkr per plats. Justerat för lokala avvikelser ger det en schablon kostnad om ca 1,2 mnkr/ plats.

Slutsats, åtgärder

12 eller flera sammanhängande vårdplatser avvecklas omgående.

Åtgärden innebär omflyttning av vårdtagare.

Åtgärden innebär reducereing av personal.

Personal reducereing antingen genom frivillig avgång eller uppsägning pga arbetsbrist.

Åtgärden innebär uppsägning av lokaler för avflyttning.

Helårs effekt uppnås först 2022.

Uppsägningstid för lokaler är minimum 9 månader.

Helårseffekt from 2022 ca 1,2 mnkr per vårdplats.

Osäkert läge gällande ev kostnad för lösen av hyreskontrakt.

CHECKLISTA

Checklista för landsbygdssäkring av beslut.

KONSEKVENSBESKRIVNING AV EJ LAGSTYRD VERKSAMHET

Bedömer ni att beslutet kommer innebära särskilda konsekvenser för landsbygden, nu eller i framtiden?

JA NEJ

Vid **JA** - hur bedömer ni att beslutet påverkar:

1. att det blir lättare eller svårare att bo på landsbygden?

I så fall, på vilket sätt?

Hela Sala kommun kommer att påverkas om vid nedläggning av ovanstående verksamheter

2. att det skapas fler eller färre jobb på landsbygden?

I så fall, på vilket sätt?

3. att det ökar eller minskar tillgången till god service på landsbygden?

I så fall, på vilket sätt?

I hela kommunen så minskar tillgången på god service.

CHECKLISTA

Checklista avseende FN:s konvention om barnets rättigheter

KONSEKVENSBESKRIVNING VID NEDRUSTNING AV EJ LAGSTYRD VERKSAMHET**Kommer beslutet att beröra barn och ungdomar, nu eller i framtiden?***På vilket sätt? / Varför inte?*Vid JA ska denna barnkonsekvensanalys fyllas i

1. **Innebär beslutet att barns och ungdomars bästa sätts i främsta rummet?** JA NEJ

Ja -På vilket sätt? / Nej -Varför inte?

Om neddragning av det förebyggande arbetet inom Vård och omsorg genomförs kommer barnen att påverkas negativt.

2. **Är beslutet belyst ur barnets perspektiv?** JA NEJ

Ja -På vilket sätt? / Nej -Varför inte?

Genom att lyfta fram de konsekvenser det skulle innebära om det sker nedstängning av förebyggande verksamheter.

3. **Innebär beslutet att barnets rätt till likvärdiga villkor beaktas med tanke på bland annat kön, etniskt ursprung, hälsa, funktionshinder, tro eller social ställning?** JA NEJ

Ja -På vilket sätt? / Nej -Varför inte?

4. **Har barn och ungdomar fått uttrycka sin mening?** JA NEJ

*Ja -På vilket sätt? / Nej -Varför inte?***Övrigt som bör tas hänsyn till**

Anvisningar för Barnchecklistan

Barnchecklistan används för att klargöra vilka beslut som kan beröra barn och ungdomar och därför behöver få en särskild barnkonsekvensanalys.

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och ska naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år att betrakta som barn.

Barnets bästa i främsta rummet (artikel 3, 4 och 6)

Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling, i beslutsfattandet?

Har en sammanvägning gjorts av olika intressen?

FN:s barnkommitté har uttalat att principen om barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, t.ex. samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska.

principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp.

beslutsfattare ska enligt barnkonventionen anstränga sig till det yttersta av tillgängliga resurser för att tillgodose barnets bästa, detta innebär t.ex. att när ett enskilt barns bästa eller en grupp barns bästa måste ge vika för andra intressen bör kompenserande åtgärder övervägas.

till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning

Beslutet belyst ur barnets perspektiv

Vilka konsekvenser har beslutet för barnet/barnen och hur kan barn själva tänkas värdera beslutet?

Barns och ungdomars rätt till likvärdiga villkor (artikel 2)

Diskrimineras barnet eller dess föräldrar p.g.a. kön, etniska ursprung, funktionshinder, tro, ställning etc.?

Har hänsyn tagits till barns särskilda behov på grund av psykiskt/fysiskt funktionshinder? (artikel 23)

all olikhet behöver inte innebära diskriminering, det avgörande är om de kriterier som ligger till grund för olik behandling är rimliga och objektiva

barn får inte diskrimineras i förhållande till vuxna och inte i förhållande till andra grupper av barn.

ojämlikheten i hälsa vad gäller pojkar/flickor, socioekonomisk och etnisk tillhörighet ökar bland barn och ungdomar och detta måste hejdas

Överväg effekterna vad gäller fysisk hälsa, psykisk hälsa, social hälsa (artikel 24). Var särskilt uppmärksam på följande:

allergier drabbar många barn och ökar, idag är ca 40 procent av alla barn och ungdomar drabbade

skador (olycksfall, självmord) - orsakar den högsta dödligheten bland barn

självförtroende

droger och tobak - tobak ökar bland flickor, viss tendens att också drogbruket ökar

Barns och ungdomars rätt att uttrycka sin mening - (artikel 12)

Barnets rätt att komma till tals måste ytterst vara underställt principen om barnets bästa, bedömningen om vad som kan ses vara ett barns eller en grupp barns bästa i en viss situation ska alltid göras av de vuxna som har ansvaret för besluten.

FN-kommittén framhåller att det är särskilt viktigt att barn får delta i beslutsfattande på den lokala nivån.

ange här på vilket sätt ungdomars röst har inhämtats, t ex enkät i en skolklass, remiss till ungdomsrådet, samråd med ungdomsorganisationer osv.

i fall där beslut berör barn på ett personligt plan – har barnet fått säga sin mening?